Ч. 167. Чернівці, середа дня 31. липня (10. серпня) 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Глупота чи злоба?

(Відповідь *Дѣлу*).

II.

Ври — да мѣру знай!

Наче по похилїй площи сунуть ся теориї наших „опозицийних“ старо-еристів і їх радикальних союзників. „Дѣло“ назвало виведене москвофільских аґітаций і особи п. Купчанка перед форум делеґацийне попросту денунцияциєю. П. Франко знов думає, що делеґациї — не компетентні (!) для обговорюване „сеї справи.“ Якої справи? В сїм і дїло, що п. Франко все довільно й після пригідної потреби конструує для себе предмет своїх закидів: — Отже як? делеґациї не компетентні для виведеня та обговореня аґітаций звернених на шкоду цїлої держави, та ще аґітаций екстериторияльних? бо що-ж то иньшого було головною основою промови п. Барвіньского? П. Барвіньский вдарив при тім на могутні й впливові чинники в російскій суспільности, що бажали-б зробити Росию одноцїльною всеросийскою державою й зітхають за середновічним ладом московским, гноблять українсько-руску народність у Росиї та пропаґують і поза границями Росиї, в Австро-Угорщинї свої ідеї. І ставить тому п. Барвіньский до австро-угорского правлїня два жаданя: 1) спиняти ворожу пропаґанду, 2) *пособлювати* свобідний національний і культурний розвиток *всїх* народів монархії й дбати про їх потреби.

Справдї, здавалось би, що треба величезної злої волї або заслїпленя, щоб припшилити які небудь софістериї до такої ясної справи, — а Франко здобув ся на се! Отже після него делеґациї не компетентні, щоб виводити перед ними кривди України? — а хиба-ж не в делеґациях якраз місце для обговореня міжнародних відносин? Отже брошури „Неволений Нарід“ та „І ми в Европі“, видані в Галичинї а звернені против Росиї та Угорщини з їх теперішними правлїнями, вивели руско-українську справу перед компетентнїйше форум? І крутить п. Франко дальше, справдї — „в потї чола“, щоб, цїкаво — cui bono? — ослабити промову п. Барвіньского. Інсинуує єму, що ось то він не бачить поза одним, хочби й півурядовим товариством та поза Купчанком иньших небезпеченьств для руско-українськоï справи. Не встидає ся називати кацапскої аґентури „власними дїтьми“ (!!) нашого народа, „партиєю“ — що повстала в єго лонї“!! Красна теория, на вдивовижу красна, після неї треба-б плекати й убійчого боляка на тїлї! Справдї, на красшу теорию не здобув би ся й найхитрійший чиновник „III-ього отдѣленія“, й найпроворнїйший аґент провокацийний. А наша публика, наші народовцї читають се, смакують і приймають, — вже взвичаїлись Те-ж саме можна сказати про дальші виводи п. Франка про тридержавний союз... Каже п. Франко, що п. Барвіньский не вказав на факти невдоволеня з російского уряду в самій Росиї (!!), — як же се, чого тут п. Франко властиво хоче?! Чи п. Барвіньский мав денунциювати перед російским правительством єго власних підданих? Се-ж вже виходить і поза найглупійші фрази... Ба, коли-ж п. Барвіньский, „вибранець з ласки Кола польского до делеґациї“ (о благородний чоловіколюбче!), не упімнув ся в делеґациях про утиск угорских Русинів Мадярами... Що-ж, кинути болотом — се звичайний рефрен наших опозицийних та радикальних виводів. Отже, після п. Франка, упоминаючись про пособлюване свобідного розвитку всїх народів монархії та домагаючись заспокоєня їх потреб — поступив п. Барвіньский зовсїм в мисль Кола польского й Мадяр? А що не упімнув ся про сей розвиток і про сї потреби стилем і способом п. Франка — га, сю провину мусить вже п. Барвіньский на себе взяти! Єще одно: п. Франко робить п. Барвіньского трохи не почитателем царя й закидає єму, чому се він не вдарив на царя з єго полками й дипльоматами, бо нас дусить цар, а не який небудь урядник, а Словяньске благотворительне товариство — зовсїм неповинне (!!) в тих безглуздих утисках, які терпить в Росиї укра-

---

52)

ЦАРІВНА.

Оповідане

Ольги Кобилянської.

—

(Дальше).

Повернувши до дому, застала від Марка лист. Здивувала ся ним чимало, бо від'їзджаючи не обіцяв їй написати анї одного слова, а она не просила єго о се. Писав сумно. Писав, що коли она одержить сей лист, він буде вже в дорозї до Індиї. Що ся подорож єму тепер дуже непожадана, бо хотїв уже на завсїгди вернути до Буковини, а ся дорога, хоть як і бажав нераз побачити землї над Ґанґесом, віддалить єго знов на час від єго наймилїйших сторін. Она — каже — здивує ся, що він до неї пише, однак він не може позбути ся немилого чутя, будь то би їй лучило ся щось дуже прикре. Від часу до часу доносила єму Оксана листовно, як єго „одинокий товариш“ проживає, але тепер замовкла, а він не зносить непевности, тим більше, що не має надії вернути надто скоро до дому і переконати ся о всїм самий.

Він звертає ся прямо до неї і просить еї о звістку про себе. Се заслужив він собі хоть би і тим, що серцем і думками пробував так часто дома. Она може не повірить єму, она така недовірчива, але коли він поверне, тодї переконає еї о щирости єго слів. Далї просить еї не забувати на него, так само як не забуває гробу єго матери, а натомісць він обіцює їй подивляти тамошну красу природи „з спомином“ на неї. Єму саме тепер на души так важко, мов би йшов на смерть, хоть смерти не бояв ся він нїколи. Чи она єго розуміє? Він пише до неї з таким довірем, як пише ся лиш до найщирійшого друга. І знов дальше, що він має для неї узбирані прегарні мушлї, справдїшні чудеса природи і богато иньших річий, котрими прикрасить комнату „свого одинокого товариша“, коли поверне. Що буде числити днї до прибутя еї листу, кількох успокоюючих щирих слів, бо на тепер буде й з того рад і т. д.

Прочитавши сей лист она немов з поганого сну збудила ся.

Він писав так приязно, а она? Що дїяло ся з нею останним часом, чи не божеволїла она? Боже, Боже! в яку погань заплутала ся она і при кім спиняли ся еї думки, коли тимчасом тамтой на мори був еї одним однїським приятелем на сьвітї!... Нї, то она з самоти божеволїла і еї палка душа, що шукала неустанно занятя, спиняла ся і там, де була непотрібною. Їй встидно, она була за мало горда, а на єго вінчане не повинна була йти!

Глузуючи з себе, усьміхнула ся згірдливо і склонила втомлену голову на руки, згорнені на охрест на столї. Думала над Марком.

Написав, написав! саме тепер, коли була мов громом побита, втомлена до крайности і коли чула ся нужденною мов та собака. Написав! Еі обгорнуло почуте вдячности і она притиснула єго лист майже пристрастно до уст.

Коли-б він тут був, або коли би був цїлком не від'їзджав, то она була би щаслива і не томилась би якимись хоробливими чувствами. Вже сам спосіб єго бесїдуваня мав у собі для неї щось успокоюючого; ох, перед ним она би й похилила голову покірно і то не болїло би еї!

Але що з ним? Чому з єго слів видко такий сум, і чому єго переслїдує погане передчутє? Коли такий чоловік, як він, заговорить тужливо, то на тім мусить щось бути. Она вірить в передчутя.

Він стоїть перед еї душею живо, мов би глядїла на него. Майже негарний, а зпоза окуляр шукають еї єго ясні допитливі очи. Він замкнений, вражливий, на дрібницї байдужий, але супроти себе строгий яж до жорстокости, а задуманий так часто!

Такий він.

Він журить ся о неї. О Боже, отже о неї боїть ся хтось на сьвітї! она була-б і розсьміяла ся і заплакала відразу, так усї струни були в нїй розстроені...

Она єму напише все, як він собі бажає, і успокоїть єго...

Попросить також, щоби дїйсно згадував еї, коли побачить красу тамошної природи, коли над ним засияє зористе небо Індиї і він може буде

їньске слово... Чи справдї п. Барвіньский зробив вже так зовсїм зле, що відкликав ся до почутя справедливости царя? А з другого боку, чи справдї п. Франко наївно думає, що сей цар всесильний? Адже на жаль є ще й „полки й дипльомати“, а що найважнїйше — є й суспільність; п. Барвіньский виступив як раз против шкідних чинників серед суспільности. Виразом напрямів і дїяльности сих чинників є Славяньске благотворительне товариство й его аґенти. Але радикальна метода от яка: negare et calumniari. Скаже Барвіньский: суспільність винна — скаже Франко: нї, цар... А п. Барвіньский навіть нї одним словом не уменьшив провини нї царя, нї его полків та дипльоматів, а лиш завважав, що цар і его мінїстер вважають ся прихильниками мира...

Заопікувавшись так щиро москвофільскою аґітацию „власних дїтий“ нашого народа, посуває ся опозицийно-радикальна льоґіка силою конечности що раз дальше. В відповіди на статиї „Правди“ каже „Дѣло“ (в ч. 167-ім), що москвофільство властиво **не** було завсїгди суперечне австрийскій ідеї державній! Дуже гарно, що раз гарнїйше. Ще часок — а почуємо, що москвофільство се властиво — конечна основа й запорука будучности нашої держави! Се пише народовецке „Дѣло“, і як же мотивує оно сей свій новий вивід? Найспокійнїйше в сьвітї ставить „Дѣло“ наше москвофільство **на рівнї** з „москвофільскими тенденциями“ молодоческої опозицийної полїтики, та — з ідеєю полудневo-славяньскої великої держави. Отже заперечувати й доптати права рідного народа, нищити систематично всякі завязки самостійного розвою, однаково — чи они виходять від народовцїв сяких чи таких, чи від радикалів (гляди проповіди по церквах Курдидиків), рити й підбурювати за готові гроші, — а рівночасно розкрадати гроші вижебрані в Росиї себ-то на народні цїли (гл. Руский Банк! цїкаво, як стоїть дїло з т. зв. вкладкою о. Наумовича в „Народній Торговли“, ок. 50.000 зр., може-б п. дир. Наґірний пояснив се?), се все ставить народовецке „Дѣло“ найспокійнїйше в сьвітї на рівнї з молодоческою полїтикою та з великою, осібною полудневo-славяньскою державою?!! До якого нїкчемного лукавства змогла дійти глупота і злоба народних фарисеїв, спільників кацапских! Котрий то Чех чи Сербо-Хорват плював на свою власну мову, запирав ся своєї істориї, своїх прав народних, — котрий то провадив полїтику за готові московскі гроші? Котрий то ческий Мончаловский благословив на дорогу ческу народну депутацию, котрий ческий Марков був ческим мужем довірия? „Дѣло“ ховає ся за оклепану фразу про „кількох“ платних аґентів, та протиставить їм загал населеня. Бідне „Дѣло“ не знає, кілько то загалу збаламутило ся вже через тих „кількох аґентів“, кілько бездонної демораліізациї посїяли вже ті аґенти серед нашої суспільности. Бідне „Дѣло“ не встидаєсь промовчувати, що прецї тих „кількох“ — а цїле gros москвофільскої армії у нас — се все і всюди „плоть єдина“! Розуміє ся, „Дѣло“ мусить затаювати правдивий стан річи, бо мусїло-б признати ся, що цїла его мнима консолїдация — се спілка як раз з збаламученою і здеморалїзованою через платних яґентів товпою. Нехай но консолїдатори спробують виключити тих „кількох платних“, побачимо успіхи їх акциї.

Дивним дивом, в мить по попередних виводах виводить „Дѣло“ й само жалї на „лїтературне й етноґрафічне“ москвофільство між Русинами, та ще й називає его болячкою на нашім орґанїзмі народнім... Ба, а де-ж фраза про „кількох платних“? ба, а що-ж то иньшого говорить „Правда“? Дивна льоґіка. Та „Дѣло“ гороїжить ся, що ось то власти нїчого тут „не полагодять“, бо в сїй справі **ми самі** між собою мусимо зробити лад! — Чим, як? Консолїдацию з болячкою? Та-ж і „Правда“ каже, і ми кажемо, що в сїй справі як раз **ми самі** поперед всего лад зробити повинні, та що коли ми раз сей лад зробимо, боляка витнемо й возьмемось замісць криків і жалїв до працї — то й т. зв. зміна системи наступити буде мусїла! З чим же властиво полемізує „Дѣло“? А если „Народна Часопись“ викинула один уступ, перепечатуючи статию „Правди“, то поминувши причину сего, що-ж се за доказ против „Правди“? Що інтенциї правительства, о скілько на него мають вплив Поляки, можуть нам бути неприхильні, хто-ж се перечить? Та який лїк на се — от в чім дїло: поставмо силу — а дамо собі раду, а хиба-ж поставимо єї в спілцї з москвофілами?

Але ще одно. „Дѣло“ інсинуує благородно п. Барвіньскому, що ось то він в своїй проґрамі долучив хитро до язви москвофільскої ще й радикалїзм, яко суперечний з австрийскою ідеєю, а зробив се властиво длятого, бо радикалїзм осьвідомляє селянина о его правах та виступає против шляхотско-польских порядків в Галичинї. Як неправдива і як нїкчемна ся інсинуация, видно з отсих слів „Правди“, орґану власне п. Барвіньского, винятих з статиї про „зміну системи“: „Деякі народовцї пішли на руку москвофільско-радикальним демонстрантам і лишивши „на боцї“ лїтературні ріжницї й національні погляди (!!) вкупі з ними напоювали нарід песимізмом і десперациєю, замісць взяти ся хочби до дрібної але позитивної працї.“ Ну — песимізм і десперация а осьвідомлене селянина з его правами се після „Дѣла“ все одно...

Москвофіли в Перемишчинї.

(Конець).

Я запримітив ще одно між нашими москвофілами, що ми народовцї з консеквенциєю повинні наслїдувати. Коли який москвофіл поступить на висше впливове становище, тогдї тягне за собою довгий предовгий хвіст зложений з москвофілів. Він не дивить ся на родину, але бачить за собою тілько своїх одномишленників, для тих ходить, лазить, за тими просить і жебрає тілько в імя ідеї, котрій кланяє ся, і так довго не спічне, аж кождого від першого до останнього не усадовить на вигіднім і впливовім становищи. На се маю сотки доказів з житя

глядїти на срібні филї Ґанґеса. Він не знає, як єї душа бажала краси і зміни, як она бажала розмахнути хоть однїський раз свої крила цїлком свобідно!

Розкаже ему все, нехай він знає. Нехай знає і те, кілько німих слїз пролила єї душа, кілько німих боїв перебула она, чорних мов ніч, від часу, як померла его дорога мати а єї однїська опікунка. Що їй додає охоти до житя надїя, що буде працювати для свого народу пером, (він се знає) і не утоне безслїдно як тисячі иньших подібних долею до неї. Відтак спитає, чому не веселий; що впрочім она ему вірить, коли се пише, (адже она ему все вірила!) але що і їй не веселїйше. Она тут сама, прикована тими невидимими кайданами, що звуть ся обставинами, до одностайности і побиває ся і числить днї, котрі минають без повороту, не лишивши по собі і слїду. Він певно вже пійме принаду такого житя. Але она не хоче жалїти ся, нехай же і він не жалує єї...

За мушлї дякує ему, але чим віддячить ся она ему за его память?

Роздумуючи так, засияли ріжні спогади в єї души з часу, як жила его мати і як пробував тодї дома.

І не знати, чого мучили ся обоє (він і она) часом так погано! Він був гордий і глумливий, а она холодна супротив него, хоч нераз серце з жалю їй млїло! Та вже все минуло. В неї кінчило ся все скоро і в один спосіб, але з всїх єї знакомих товаришів і товаришок остав ся він її найвірнїйшим. Пробуваючи там в далеких сторонах, не забув єї, розвідував ся через других, як жиє і чи щаслива, а тимчасом ті, що пробували тут з нею... але нї! радше вже не думати і не згадувати всего того, що ранило єї душу: то погребала она вже і не хоче об тім вже нїколи більше думати.

„Що я люблю, люблю вже на віки“ заговорив в нїй нараз якийсь голос, і з тим затремтїло в єї души горяче почуте щастя.

Він єї любить! се мусить бути правдою, було вже тодї правдою, коли і не снила о тім, коли говорив, прощаючись з нею, що для него „сонце заходить“, а руку стиснув їй мов клїщами; було вже тодї, коли мучили себе так страшно. Те все була любов...

В єї души спалахнуло опять почуте вдячности і навіть якоїсь гіркої роскоші, але майже в тій самій хвилї стягнула болїсно брови. Она бачить в уяві, як корабель несе ся по филях, поре їх, а они товплять ся довкола него, бють ся о него і мов дуріють з утїхи, що уносять его. Так! він віддалює ся від неї чим раз дальше і дальше, кудись страшенно далеко... А она тепер уже зовсїм сама — тут! Єї взяв нараз шалений біль і глухий зойк вирвав ся з єї груди... она тут!

Опустила знов голову на руки і заплакала тепер гірким, пристрастним плачем, хоч довгі часи не плакала анї раз...

XVIII.

Весна. Але не та весна, що пишає ся вже явно цїлим богатством своєї розцвилої краси, і сьвіжою новою зеленю, що в єї воздусї мішають ся пахощі бозу і жасмину і иньших незлїчимих цьвітів, гомонить дзвінкий бренькіт пчіл і лунає веселий спів птахів, гамір житя в якімсь відновленім блеску; — се ще та перша несьмілива, на-пів розбуджена весна, ще замкнена в собі, котра свою красу що лиш заповідає лагідним теплим воздухом, а красу єї відгадує ся більше чутем... Дерева ожидають строю. Земля покриває ся ніжною зеленю, воробцї цьвірінькають так галасливо, мов би сварили ся, а воздух помимо теплоти перенятий ще і холодом. Десь не десь лиснїє против сонця латочка снїгу.

Ранок.

Наталка в городї. Порає ся там, як що року і за житя Марко, около зїльника. Єї звичайно прозоро біле обличе зарумянїло ся, а хустку, яку була закинула на себе, ідучи сюди, відкинула вже давно. Сонце обсипало єї ярким сьвітлом і єї волосе здає ся чистим золотом.

Вкінци втомила ся і кинула рискаль від себе; змучила ся добре. Але она любить таку втомляючу фізичну працю, в котрій буває цїле тїло в напруженю; се приводить і зворушений ум до рівноваги. Впрочім она здорова і дужа і і таке занятє їй приємне. З руками, сплетеними над головою, приглядала ся деревам, чи не роз-

москвофілів. Я возьму за примір тілько жиючого ще в Перемишли крилошанина Матковского; той випхав до гори славних кацапів Гумецких, що в житю приватнім навіть намагають ся говорити чистою московщиною, посадив в Добрівлянах в добрій парохії Грабовеньского, зробив деканом комаряньским Каламунецкого, а его заступником Козакевича Йосифа, двигнув Матковского, Волощака, Василя Гошовского з Ролева, Заяця Мих. з Горожанки та ин.; взагалї сей чоловік на своїм становищі впливовім подбав так богато про своїх одномишленників, про двигнене своеї ідеї, що дивувати ся, як один чоловік мірних талaнів міг з такою консеквенциею і желїзною влїзливостию і за часів еписк. Ступницкого і еписк. Пелеша старатись о тих, що були з ним одної гадки, як міг заманювати в округ всїх, щоби тілько осягнути се, до чого стремів, бо певно жаден владика не доглипав ся в его поведеню его ідеї, так умів сховати кінцї своеї працї. У нас же таку роботу народовцї називають раболїпием, лизуньством, продажею самого себе, та ще чимсь гіршим; однак чи по нашій сторонї правда, про те можу сумнївати ся. Чи-ж маемо лишити наших одномишленників на поталу противників? Чи-ж не лежить на нас обовязок посунути і наших людий наперед, а з ними і нашу національну ідею? Чи-ж се буде гріхом, коли ми будемо поборювати тих, що нехтують нашою народностю і мовою, що плюють на се, що нам сьвяте, чому покланяемо ся? Стіймо, числїм ся з тим, яких чесних способів уживати нам в боротьбі з ними, братаймо ся з тими, що раді би нас утопити в морю панрусизму, а незадовго вони по наших трупах муть ходити!

Цїкаве ще і то, звідки москвофільство бере ся у нас. Воно родить ся або з неуцтва свого власного язика, або з аґітациї. Сї ґімназиї, де катехитом москвофіл, дають великий контінґент москвофілів-сьвящеників; такою ґімназиею була колись перемиска за часів катехита Желехівского, такою нинї е ґімназия Самбірска, де горячо пропаґуе сї згнилі ідеї катехит забороняючи ученикам уживати народні молитовники і учебники релїґійні, видані фонетикою. А вже-ж найбільше москвофілів рекрутуе ся з учеників, що кінчили школи в західній Галичинї; такі Хиляки, Дуркоти, Сандовичі, Мохнацкі і ин. (вони покінчили школи в Санчу і Яслї), що нинї горлають за москвофільством та московщиною, а в ґімназиї хто зна чи перечитали одну однїсеньку руску книжку, не чули про наших письменників, про розвій нашої лїтератури! вони бачать тілько наш недолею прибитий люд, чують его бесїду, з неї сьміють ся; чуючи же від иньших про могучість, силу та богатство „Русскихъ-братушекъ", на слїпо зачинають величати їх та змагати до „обединенія". Кількох москалюшків що року присилають нам і наші львівскі бурси „Народного Дому" і „Ставропігія", де господарують такі Лаголи, Мончаловскі, Савіцкі, Сивуляки та ин. Одною радою на се осьвіта та заведене по всїх ґімназиях в Галичинї науки обовязкової рускої мови. А що найважнїйше, як найскорший подїл львівскої семинариї на епархіяльні семинариї з тим, щоби бодай половина богословских предметів подавала ся в нашій народній рускій мові, бо тогдї слухач привикне до живого слова, мусить полюбити его і відцурае ся того, що другі силоміць намагають ся ему накинути. Однак при обсадї так учителїв як і настоятилїв в епархіяльних лїцеїв належало би добре вважати на людий. Одна однїсенька паршива вівця в такім заведеню киненем двох-трех слів згірдних до слухачів може накоїти зла на десятки лїт.*) Держати ся же того, щоби науки богословам уділяли тілько безженні або вдівцї а тим сами бути примушеним брати се, що е, се було би великим блудом; чому-ж не допустити спосібних жонатих сьвящеників, котрі би і своїм таланом і поведенем дали поруку, що поведуть лїцей добре і совістно? Чиж пр. о. Гузар яко жонатий е гірший католик, як о. Мишковский або Малиняк безженні? Так само великим злом було би се, коли би наші богослови були змушені слухати науки разом з латинниками; від нашого сьвященика жите вимагае чого инчого; він мае стати слугою церкви але і слугою свого народа, він мае стати головою родини. Власне для того між нашим сьвященьством — особливо в его розумінях і поглядах — тілько заколоту і баламутства, що на се ніхто не зважав ніколи; молодого богослова лишено на тій дорозї самого і він блукав ся яко питомець, привик до тої блуканини і пізнїйше яко сьвященик блукае ся, перескакуючи з одних переконань до других, не знаючи на чім мае і повинен оперти ся. Люди же тілько троха проворнїйші від него наставляють на него сїти, зловлюють его, тай потягнуть за собою, куди їм подобае ся. От тих кілька слів написав я Вам в тій цїли, щоби ласкаво звернули бачну увагу при обсадї перемиского тепер опорожненого престола. Нам потреба доконче чоловіка, щоби схотів не тілько зірвати з москвофільством, але і знищити всї мости, які ведуть в той бік. Правда, доля такого епископа не завидна, ну, але при кріпкій енерґії і консеквенциї все би перемогло ся.

*) Так само великої ваги есть обсада катехитур і посад учительских для рускої мови й істориї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 11-го серпня 1896.

Проґрама подорожи міністра зелїзниць ґенерала Ґуттенберґа вже докладно знана. Після неї приїзджае міністер до Чернівців в четвер о 10 год 21 мінут перед полуднем, а по 17 мінутах відїзджае до Новоселицї. Вертаючи відтам задержить ся міністер в Чернівцях несповна дві години, поїде до Сучави і Берґомету, а повертаючи задержить ся знов в Чернівцях лиш 9 мінут. Як бачимо, міністер зелїзниць побуде на двірци в Чернівцях лише дві годинї, а до міста самого зовсїм не загляне. За той короткий час мае міністер удїлити тілько авдиенциї, вислухати бажаня краю і навіть відповідати на них!

Іменоване. Повітовий судия в Сторожинцях Захарій Богосевич іменований начальником того-ж суду.

В повітовій касї хорих в Чернівцях вела ся від якогось часу борба, котра головно була звернена против голови повітової каси п. Вальштайна, що заразом е редактором лїберальних Buk. Nachrichten. На недїлїшних зборах удїлено ему вотум недовірія лише тому, що він признае ся до лїбералїзму, а в наслїдок того зложив п. Вальштайн гідність яко голова повітової каси хорих. Найцїкавійше на цїлій справі е те, що сим разом робітники виступили вже орґанізованї, однодушно. Коли орґанізация робітників в Чернівцях піде дальше теперішним шляхом, то завдасть она завмираючому лїбералїзмови смертельний удар.

Устні іспити зрілости розпічнуть ся у Львові в рускій ґімназиї (поправки і цїлі) дня 21-го вересня, в IV-ій ґімн. (поправки) 24-го вересня, в ґімназиї Франц Йосифа (поправки і цїлі) 17-го вересня, в II-ій ґімн. (поправки і цїлі) 24-го вересня, а в реальній школї у Львові дня 21-го вересня с. р..

Чи так виглядае русчене Буковини? Всї орґани румунізаторів на Буковинї бють на тревогу, бо мовляв край русчить ся, а в тім помагае руским народовцям само правительство. На ті сплетнї ми вже відповідали фактами, з котрих виходило цїлком противне, іменно що румунізаторскі аґітатори зручними штучками вміють руских родичів перемовити, аби вписували свої дїти яко Волохів. Хто тому ще не вірить, нехай перегляне лише катальоґи гр. пр. народної школи, а там найде тьму руских дїтий з рускими іменами, записаних вже яко Волохів. А при вписах до ґімназиї уганяли ся румунізатори по коритарах в будинку ґімназияльнім і тілько знали

винуть ся вже далї? Там недалеко неї находила ся арфа еольска, але саме тепер мовчала. Воздух був цїлком спокійний. Своїм сумним зітханем пригадувала їй все той вечер, коли Марко відїзджав і она прислухувала ся кождому з его рухів. Ну, раз поверне він уже на завсїгди до свого дому, і зажие тут, се знае она.

А що стане ся тодї з нею?

На еї устах появив ся прегарний усьміх і горяча полумінь розлила ся по еї лици. Она не знае, що. Впрочім чого їй журити ся вже від тепер? Она чуе ся такою свобідною і сьвіжою на силах, бодай тепер, що не хоче нїякими плянами заморочувати отсю прегарну хвилину. Слава Богу, що вже настала весна, і снїги зникли, а то еї переслїдувало нераз чуте, що не дочекае еї. Правда, зимові днї тягнули ся безконечно довго і були переповнені одностайностию і скорботою, вичерпували часто всї еї сили, всю еї тривкість, а погана якась туга так і пожирала еї. Але тепер їй мило і серце еї повне надїї.

Якої?

Ах, она еї не розбирае! Може тому, що она остатними часами жила лиш у своїй улюбленій працї т. е. в писаню, і була майже переконана, що та звістна повість, відослана перед кількома місяцями, тепер принята, бо коли би була не придала ся, то були би їй вже давно назад відослали! Взагалї, она цїлком спокійна в справі повісти, а переконане, що праця придала ся, скріпило еї так в намірах, віддати ся зовсїм працї на тім поли, що се було вже для неї душею житя.

Здалека долїтають до неї звуки дзвонів.

Они порушують еї нинї так чудно, мов якесь поздоровлене, мов примана з давно забутих, на-пів казочних часів, в котрих жило ся щасливо і в спокійній пишнотї. В еї серцю заворушила ся туга за житем любови. Перед еї душу тиснули ся картини з рідних сторін, бабуня, мати, як зривала їй тодї цьвіти, і якісь иньші погідні хвилї. О, як бурливо кидала ся она на все, щоби здобути собі якесь щасте. Як відважно пробивала собі путь, гонена незаспокоеною жадобою за чимсь доскональшим, що раз вперед і без трівоги перед терпінем!

Так стояла она вже раз з тужливим серцем і глядїла кудись в далечину. Тодї, як опускала пишні гори буковиньскі і свою рідню, щоби стати „собі цїлею"! Тодї думала она про „полудне" і еї душа, окрилена тугою, несла ся до него. Але тепер? Від тепер?

Так як она тут стояла, гарна, сонцем облита постать, була сама собою пишною скінченою картиною „полудня".

Усьміхнула ся нараз в своїх думках.

Се було неможливо. Було неможливо, щоб для неї і для еї народа не вибила також година полудня. Щоби вся їх сила не вистарчала на те, щоби в їх житю не засияли такі хвилї, котрі сьвідчили би твердо о їх здібностях до самостійного істнованя і якійсь своерідній красї, що не дае ся нїчим притьмити. Се неможливо, у них мусить настати полудне!

Тодї зможуть жити повно. Без утиску і хитростий, без ложі і малодушности і без ненависти.

Жите, яким жила доси, було якесь незріле. Було напятноване клеймом якоїсь недостачі і рабства і було випливом брудних обставин. Але она знае, що можна і инакше жити; і она мае почуте, що не впаде нїколи більше духом від тепер. Той вихор, що потрясав нею так, що аж хитала ся, здае ся їй якоюсь красою і не знищив права на якусь иньшу будучність. А ту иньшу будучність хоче она собі виробити працею. Їй остала ся лиш праця і она припала до неї цїлою душею...

Так, полудне наспіе ще, помимо всїх лихих і ворожих обставин, що переслїдували еї і еї нарід. На сьвітї е ще сила, не зломана ще цїлком. На сьвітї е ще і любов все обнимаюча, несамолюбна, в котру она вірить і до послїдної хвилї житя вірити буде...

Она чуе, як у нїй ожило одушевлене і чинить еї двічи сильною. Раз для неї, — а другий раз для того еї народу; чуе, як хоче жити і пила би то жите всїми нервами...

(Дальше буде).

роботи, що відмавляти руских селян від рускої ґімназиї. За несповна місяць розпічне ся новий шкільний рік. Коли хто би гадав, що румунїзатори аж тодї будуть аґітувати, той помиляє ся. Ми дістаємо майже щоденно відомости з ріжних околиць, як зручно вміють румунїзаторскі аґітатори, а ними є головно православні сьвященики та кілька сьвітских Волохів, перемавляти руских селян на свій бік. В вересни отворяють Волохи бурсу для хлопців, на котру зібрали великі гроші складками не лише на Буковині, але також з Семигороду і Румунії — якось забули при тім кричати про Landesverrath — і ну-ж тепер аґітувати! Наш бідний селянин рад би з цілої душі післати свого хлопця до Чернівців до школи, бо хлопець талановитий, рве ся до науки; та що з того, коли селянин бідний, сам ледви виживає з численною родиною. До такого метне ся румунїзаторский аґітатор та обіцяє єму безплатне удержане в волоскій бурсї і навіть запомогу для дому. Що-ж наш селянин робить? Національного почутя у него нема, біда тисне, а тут обіцюють поміч! Якже-ж єї не брати? Та не лише бідні селяни падуть жертвою румунїзаторских забаганок, але і так звані „режеші“, наша шляхта. Прийде один або другий панок (назвім їх пр. Stefanovici або Litviniuc), та пічнуть: „Що, та ви-ж прецїнь шляхта, то чому не тримаєте зі шляхтою? Встидайте ся, ви належите до волоскої (sic!) церкви, а не хочете бути Волохом. Прецїнь у Русинів нема шляхти, тілько у Волохів, то і ви Волох. От дайте вашого хлопця до волоскої бурси, там він навчить ся всего доброго, стане волоским паном і буде єму добре!“ А режешови справдї хоче ся, аби єго дїти стали панами, ну і дає хлопця до волоскої бурси. До того ще не залишає панотець підбехтувати єго, і так ціль румунїзаторска безперечно осягнена. Ми на доказ вказуємо лише на Кучурів малий, Костинцї, Шипинцї і Кабину. При всїм тім кричати на „русчене краю“, до сего треба вже справдї безличности, якою визначають ся наші доморідні Византийцї.

З Ґоґолини коло Новоселицї пишуть нам, що в тамошних сторонах при кінци місяця липня спека досягала 50 степенів Цельзия, а земля була така розпалена, що н. пр. по подвірю по каміню годї було ходити босо, бо пекло в ноги. Спека та закінчила ся, як і в иньших сторонах, градом величини сливки. На щастє град не падав довго і шкода на полях та в городах не велика.

Добрі знавцї людий. Три ученї заложили ся, що при річи, котру кождий з них в склепі вибере, буде ставати найбільше людий. Перший учений, видко добрий знавець жіночого пола, купив цїлий склад модних товарів і — всї женщини ставали перед тим складом та оглядали і подивляли єго. Другий учений купив цікавий образ і виставив єго, а всї мужчини ставали перед образом та бавили ся ним дуже добре. Але заліг виграв третий учений, бо коло вибраної ним річи ставали всї люди, а то було — зеркало.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 11-го серпня 1896 року.

Атени. (Положенє на острові Кретї незвичайно погіршило ся. Відповідь султана на жаданя Кретян має бути відмовна, а на такий випадок Кретяни рішили дальше вести повстанє. Порта відраджувала грецкому правительству спомагати повстанців і иньші держави готові підтримати Порту в тій справі. Появив ся зі сторони Росиї проект полагодженя сеї справи на міжнародній конференциї. Поки-ж та справа полагодить ся, нинї дістаємо з Атен таку телеґраму): Вісти про страшні вчинки в Анаполїс викликали ту велике зворушенє. Там убито 31 людий, між ними 2 дїтий і 4 сьвящеників. Сьвященика Єремію страшенно покалїчили і спалили. Чутка йде, що в Апокоронї повстанцї на зборах оголосили злученє з Грециєю і назначили провізоричне правительство.

Берлин. Приїхав тут угорский президент мінїстрів Банфі.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.